

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
सिंहदरबार

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ वमोजिम सार्वजनिक गरिएको वन तथा वातावरण मन्त्रालयसंग सम्बन्धित सूचनाहरूको प्रकाशन

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि:- २०७६/७/१-२०७६/९/२९

१ मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति

नेपालको वनको दिगो व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण र अनुकूलन गर्ने मूल उद्देश्य यस मन्त्रालयको रहेको छ । मन्त्रालयमा माननीय मन्त्रीको नेतृत्वमा प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा सचिव, ६ वटा महाशाखा र सो अन्तर्गत २६ शाखाहरू रहेका छन् । प्रत्येक महाशाखाका प्रमुख सह-सचिव रहने व्यवस्था छ । यस मन्त्रालय अन्तर्गत चार विभाग, एक वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र, एक रेड कार्यान्वयन केन्द्र रहेका छन् । यसका अतिरिक्त मन्त्रालय माताहत नेपाल वन निगम लि., जडिवुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी लिमिटेड, राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेस विकास संरक्षण समिति, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष र राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति समेत रहेका छन् ।

२ मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

वन स्रोत सर्वेक्षण, २०१५ अनुसार नेपालको कूल क्षेत्रफल मध्ये वन तथा बुट्यान क्षेत्रले ४४.७४% भू-भाग ओगटेको छ । राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रहरू जस्तै: जलस्रोत, पर्यटन, प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार र कृषिको मेरुदण्डको रूपमा रहेको वन क्षेत्रले सदियौंदेखि नै जनताको वन पैदावारको आवश्यकता परिपूर्ति तथा वातावरण सन्तुलनको लागि योगदान पुऱ्याउदै आइरहेको छ । साथै वातावरणीय स्वच्छता कायम राख्दै जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका कृयाकलाप मार्फत जनताका जीविकोपार्जनमा सकारात्मक टेवा पुऱ्याउनु पनि यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछ । नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार यस मन्त्रालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

१. वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गी सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
२. राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष तथा शिकार आरक्ष र सीमसार क्षेत्र सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यान्वयन
३. हात्तीसार
४. प्राणी उद्यान (चिडियाखाना) सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
५. मध्यवर्ती क्षेत्र तथा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड

६. जैविक विविधता, प्राकृतिक वातावरण संरक्षण, सदुपयोग र स्रोतको व्यवस्थापन
७. वन्यजन्तु, जैविक विविधता र वन पैदावार ओसारपसार एवं अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन
८. वन क्षेत्र अतिक्रमण र वन क्षेत्रको भू उपयोग परिवर्तन
९. वनस्पति उद्यान र वनस्पति पहिचान तथा अभिलेखीकरण सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
१०. हर्वेरियम व्यवस्थापन
११. वनस्पतिहरूको रासायनिक गुणहरूको परीक्षण, प्रयोगशाला, प्रत्यायन, प्रमाणीकरण र गुणस्तर
१२. आनुवांशिक स्रोत, दुर्लभ तथा लोपोन्मुख प्रजाति र आयातित प्रजाति
१३. वातावरण, जलवायु परिवर्तन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, न्यूनीकरण सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
१४. कार्वन सेवा र कार्वन सञ्चिति
१५. अन्तर प्रादेशिक जंगल, हिमाल, वन संरक्षण क्षेत्र, जैविक विविधता तथा भू-जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन
१६. अन्तरदेशीय वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी विषय
१७. वन, वनस्पति, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान
१८. प्राकृतिक नदी नाला, ताल तलैया, पोखरी, सीमसार एवं जलाधार क्षेत्रको वातावरणीय संरक्षण एवं स्वच्छता कायम सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन
१९. वायु र वायुमण्डलको गुणस्तर, मापदण्ड, अनुगमन र लेखाजोखा
२०. हरित अर्थतन्त्र सम्बन्धी नीति र मापदण्ड
२१. विकिरण, जल, ठोस, तापीय, नाभकीय, विद्यतीय, चुम्बकीय, रसायन, ध्वनि लागायतका प्रदुषण नियन्त्रण
२२. हरितगृह ग्याँसको मापदण्ड र नियमन
२३. राष्ट्रिय स्तरमा वातावरणीय सूचना प्रणाली

२४. वातावरणीय प्रभाव अध्ययन सम्बन्धी नीति, कानून, मापण्ड र नियमन

२५. राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष

२६. सशस्त्र वन रक्षक

२७. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासंग सन्धि, सम्झौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय

२८. मन्त्रालय सम्बन्धी सर्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन

२९. मन्त्रालयको विषय क्षेत्रसंग सम्बन्धित सेवा, समूह र उपसमूहको सञ्चालन

३ मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

यस मन्त्रालयमा जम्मा १२९ जना निजामती कर्मचारीको दरबन्दी रहेको छ । मन्त्रालयका काम कारवाही संगठन व्यवस्थापन तथा सर्वेक्षण प्रतिवेदन २०७५ मा दिइएका कार्य विवरण अनुसार नै विभिन्न विभाग, केन्द्र, विकास समिति तथा कोषमा कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । यी निकायमार्फत यस मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्य क्षेत्रमा पर्ने क्रियाकलापहरु समेत कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।

४ मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा

नयाँ संरचना अनुसारको संगठन संरचना स्वीकृत भए पश्चात विगतमा वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय र मातहतका निकायबाट प्रदान गरिदै आएका सेवाहरुमा समेत परिवर्तन भएको छ । हालको अवस्थामा प्रवाह गर्ने सेवा निम्नानुसारका रहेका छन्

- वन सम्पदाको वैज्ञानिक, समावेशी र सहभागितामूलक व्यवस्थापनद्वारा पारिस्थितिकीय सेवाको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- नेपालमा रहेका सबै प्रकारका वनहरुलाई दिगो वन व्यवस्थापन पद्धति अनुरूप व्यवस्थापन गर्नाका लागि आवश्यक नीति, नियम तथा मापदण्ड तय गर्ने ।
- वन अतिक्रमण, अवैध कटानी तथा चोरी शिकारलाई नियन्त्रणका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।

- वन श्रोतमा आश्रित समुदायहरूको जीविकोपार्जनमा सुधारको लागि जडिबुटी, पर्यापर्यटन र वन सम्पदामा आधारित वातावरण मैत्री उद्योग व्यवसायको विकास गरी निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- वन तथा जलाधार संरक्षणको माध्यमबाट कृषियोग्य भूमिको संरक्षण र उत्पादकत्वमा बृद्धि, पानीमुहान, वन्यजन्तु र जैविक विविधताको संरक्षण, जलवायु शुद्धीकरण जस्ता मानव स्वास्थ्य रक्षा एवं प्रकृति संरक्षण र वातावरणीय स्वच्छता कायम राख्ने ।
- वन स्रोतबाट प्राप्त हुने लाभहरूको समन्यायिक वितरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तनका कारणले पर्न सक्ने सम्भावित असरहरूको आंकलन गरी उपयुक्त अनुकूलन एवं जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- चुरेको परिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो व्यवस्थापन गर्ने ।
- जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कार्यलाई सार्वजनिक र निजी क्षेत्रको साझेदारीमा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
- वन तथा वातावरण क्षेत्रका नीति, कार्यक्रम, बजेट र सेवालाई लैङ्गिक तथा सामाजिक रूपमा समावेशी र न्यायोचित बनाउने ।
- वन तथा वातावरण क्षेत्रमा वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय हित अनुकूल संचालन गर्ने ।
- वन क्षेत्रको प्रभावकारी संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रचलित ऐन कानूनमा आवश्यक परिमार्जन गरी संस्थागत सुदृढीकरण र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने ।
- रेडको अवधारणा अनुसार विश्व व्यापारमा संलग्न हुन आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्नका लागि नीति, मापदण्ड तथा कानूनहरूको निर्माण गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

५ सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

प्रचलित कानून अनुसार हुने ।

६ निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न काम कारवाहीमा नेपाल सरकारले जारी गरेको सरकारी निर्णय प्रकृया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ मा व्यवस्था भए अनुसार निर्णय हुने गरेको छ। सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम सूचना उपलब्ध गराउने गरिएको छ ।

७ निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

यस मन्त्रालयबाट उपलब्ध गराईएको सेवा उपर चित्त नबुझेको खण्डमा मन्त्रालयका सचिव समक्ष उजुरी गर्न सकिनेछ ।

८ सम्पादन गरेको कामको विवरण

यस मन्त्रालयको स्वीकृत बार्षिक बजेट अनुसारका निम्न बजेट उपशिर्षकमा कार्यहरु हुदै आएका छन्

- वन तथा वातावरण मन्त्रालय
- राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
- जलाधार संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम
- वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास आयोजना
- वनस्पति अध्ययन अनुसन्धान तथा बजारीकरण कार्यक्रम
- राष्ट्रिय निकुन्ज तथा आरक्ष आयोजना
- वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण आयोजना
- केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र
- रेड फरेष्ट्रि तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम
- डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)
- राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम
- नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम
- वन तथा भूसंरक्षण विभाग

- प्रकृतिमा आधारित पर्यटन कार्यक्रम
- जोखिमयुक्त जलाधारमा जलवायु समानुकूलन आयोजना
- वनस्पति विभाग
- जडिबुटी विकास कार्यक्रम
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
- राष्ट्रिय निकुञ्ज सुरक्षा टोली (नेपाली सेना)
- हात्तीसारहरू
- सिमसार व्यवस्थापन कार्यक्रम
- वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग
- वातावरण विभाग
- पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना
- पर्वतीय जलाधारहरूको जलवायु परिवर्तन समानुकूलन आयोजना
- प्रदेश सरकारलाई सशर्त अनुदान
- स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान

यसका साथै यस अवधिमा यस मन्त्रालयबाट भएका मुख्य कार्यहरू निम्न अनुसार छन् ।

- यस अवधिमा प्राप्त २८ वटा उजुरी /गुनासाहरू मध्ये १३ वटा फछ्यौट भएको, १६ वटा फछ्यौटको प्रक्रियामा रहेको,
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली पाँचौं संशोधन, नेपाल राजपत्रमा मिति २०७६।०८।२३ मा प्रकाशन भएको,
- संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियामावली २०७६ नेपाल राजपत्रमा मिति २०७६।०८।३० मा प्रकाशन भएको,
- बैदेललाई कृषि हानिकारक वन्यजन्तु घोषणा गर्ने सम्बन्धी सूचना सम्पादनको लागि कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाइएको,

- चालु आ.व.का कार्यक्रमहरू संचालनको लागि विभाग, मन्त्रालय, केन्द्रहरूका ५ वटा कार्यविधिहरू स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएका,
- मस्यौदा भु तथा जलाधार संरक्षण विधेयक २०७६, मस्यौदा वन नियामावली २०७६, र मस्यौदा वातावरण नियामावली, २०७६ मा परिमार्जन तथा छलफलको कार्यहरू भैरहेको,
- दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धमा श्री राष्ट्रिय योजना आयोग र वन तथा वातावरण मन्त्रालय तथा अन्तरगतका निकायहरू संग छलफल तथा अन्तरक्रिया मिति २०७६।०७।२३ मा सम्पन्न गरिएको,
- अन्य मन्त्रालयहरूबाट विभिन्न समयमा (अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय) प्राप्त हुन आएका नीति, रणनीति, ऐन कानून तथा निर्देशिकाहरूको मस्यौदा अध्ययन एवं पुनरावलोकन गरी ३० भन्दा बढी विषयमा राय, सुझाव उपलब्ध गराएको,
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूबाट चालु आ.व. २०७६।७७ मा सम्पन्न भएका कार्यहरू, नीति तथा कार्यक्रमको अर्धवार्षिक प्रगति समिक्षा, कात्तिक, मंसिर र पुष महिनाहरूको मासिक प्रगति समिक्षा, पहिलो चौमासिकको चौमासिक प्रगति समिक्षा तथा मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समाधान उपसमिति र समितिका बैठकहरू सम्पन्न गरिएको,
- वन तथा वातावरण मन्त्रालयको मासिक प्रगतिलाई प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गतको अनलाइन मोनिटरिग सिस्टममा प्रविष्ट गरि र्याङ्किङ गरिएको,
- पन्ध्रौं योजनाको विस्तृत दस्तावेज तयारीको लागि यस मन्त्रालयको तर्फबाट प्रगति सूचक, नतिजा खाका, Game Changer Projects, मुख्य आयोजनाहरू र राष्ट्रिय गौरवका आयोजना तथा Project Bank का आवश्यक विवरणहरू तयार गरी राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाइएको,
- यस अवधिमा १४ वटा आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन स्वीकृत, ३० वटा आयोजनाको क्षेत्र निर्धारण तथा कार्यसूची स्वीकृत, ४ आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन गर्न सहमति प्रदान, ३ वटा आयोजनाको पूरक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन गर्न सहमति प्रदान र २ आयोजनालाई वातावरण संरक्षण ऐन २०५३ को दफा १८ (१) अनुसार प्रति आयोजना रु. ९० हजारका दरले जम्मा रु. १,८०,०००।०० जरिवाना गरिएको,

- मन्त्रालयको जैविक विविधता शाखा मार्फत विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान सहमति प्रदान गरिएको,
- अनुवंशिक श्रोतमा पहुँच, उपयोग र लाभको बाँडफाँड सम्बन्धी परियोजनाको No cost extension आगामी जुन ३०, २०२० सम्म म्याद थप गरिएको,
- गोदावरी क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यदलले प्रतिवेदन तयार गरि पेश गरेको,
- मन्त्रालयका विभिन्न शाखा तथा महाशाखाहरूको संगठन संरचना तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गरि मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरिएको,
- Nagoya Protocol को नेपालीमा अनुवाद सम्पन्न गरिएको,
- यस त्रैमासिक अवधिमा विभिन्न ६ वटा राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरूलाई २४४.२५७ हे. वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोगका लागि शर्त सहित उपलब्ध गराइएको तथा २,७५,३८५ रुखहरू हटाउने सहमति प्रदान भएको,
- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा संरक्षित क्षेत्रमा भ्रमण गरेका जम्मा पर्यटक संख्या ३६९००० रहेकामा बाह्य २०२००० जना र अरु आन्तरिक रहेका,
- वनस्पति उद्धान र सदर चिडियाखानामा आगन्तुकको संख्या यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा ४,२४,००० जना रहेका,
- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा काठ दाउराको उत्पादन ५५.२९ लाख क्यू.फिट भएको,
- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा रोजगारी सृजना १२ लाख ४२ हजार श्रम दिन तथा विरुवा उत्पादन ३८ लाख २८ हजार भएका,
- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा राजश्व संकलन रु. ६२ करोड ४१ लाख भएको छ भने नेपाल वन निगम लिमिटेड, जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन क.लि. र राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष मार्फत रु. ५३ करोड १४ लाख कुल आम्दानी भएको,
- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापनका ३४३८ घटनाहरूको लागि रु. ४ करोड ५९ लाख राहत वितरण गरिएको,

- यस आ.व.को पुस महिना सम्मको अवधिमा यस मन्त्रालय र अन्तरगत निकायहरूको रु. १ अर्ब १९ करोड, ६१ लाख ९३ हजार बेरुजु मध्ये रु. २५ करोड ३५ लाख ७० हजार फछ्यौट भएको,
- FAI Headquarter Rome, Italy मा अक्टोबर २२ देखि २४ गते सम्म संचालित Global Core set of Forest-related Indicators to Support the Implementation of the United Nations Strategic Plan for Forests and the 2030 Agenda for sustainable Development र सो संग सम्बन्धित उच्चस्तरीय बैठकमा नेपालका तर्फबाट वन तथा वातावरण सचिव डा. विश्वनाथ ओलीले सहभागिता जनाउनुभएको,
- The Global Environment Facility (GEF) and WWF-US को आर्थिक सहयोगमा Integrated Landscape Management to Secure Nepal's Protected Areas and Critical Corridors (ILaM) परियोजनाको संज्ञौता भई कार्यान्वयनमा आएको जुन परियोजनाको अवधि ५ वर्षको हुने, झण्डै ७० करोड रुपैया लगानी हुने र बाँके वर्दिया कम्प्लेक्स क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन हुने,
- नेपालको पूर्वि चुरे क्षेत्रमा ७ वर्षको योजना सहितको हरित जलवायु कोषको सहयोगमा संचालन हुने Building a Resilient Churia Region in Nepal (BRCRN) परियोजना स्वीकृत भएको,
- Emission Reduction Purchase Agreement को term sheet तयार गरि विश्व बैंक पेश गरिएको,
- United Nations- Strategic Plan for Forests को तयारी गरि United Nations Forum on Forests मा राष्ट्रिय प्रतिवेदन पेश गरेको,
- World Rangers' Congress को ९ औं विश्व सम्मेलन नेपालको संयोजकत्वमा चितवनको सौराहामा संचालन तथा सम्पन्न भएको,
- पारिस्थितिकिय प्रणाली र वनका प्रकारहरूको पुनरावलोकन सम्बन्धी कार्य गर्न कार्यदल गठन भई कार्य प्रारम्भ भएको र यसको नेतृत्व वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रले गर्न जिम्मेवारी तोकिएको,
- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय संरचना महासन्धीको २५ औं सम्मेलनमा नेपाल सरकारको तर्फबाट माननीय वन तथा वातावरण मन्त्रीज्यू, राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्यज्यू (वन तथा वातावरण क्षेत्र हेर्ने) सहित १३ सदस्यीय नेपाली प्रतिनिधि मञ्डलको सहभागिता भएको,

- स्वीजरल्याण्ड को जेनेभामा आयोजना भएको United Nations- Forum on Forests को उच्चस्तरीय बैठकमा नेपालका तर्फबाट यस मन्त्रालयका सहसचिव डा. सिन्धु प्रसाद ढुंगानाले सहभागीता जनाउनुभएको,
- Capacity Building Initiatives for Transparency (CBIT) सम्बन्धमा आयोजना प्रस्ताव तर्जुमा गर्न सरोकारवालाहरु संग छलफल कार्यक्रम संचालन गरिएको,
- राष्ट्रिय अनुकूलन योजना तर्जुमाका लागि मन्त्रालयगत विषयगत कार्य समूह गठन कार्य प्रारम्भ गरिएको,
- जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय खाका २०६८ परिस्कृत गरी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना खाका २०७६ स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा आएको,
- सगरमाथा संवाद सचिवालयलाई प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिरहेको,

९ सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

<u>प्रमुखको नाम र पद</u>	<u>सूचना अधिकारीको नाम र पद</u>
डा. विश्वनाथ ओली सचिव	हरि प्रसाद पाण्डे उप सचिव फो. नं. ९८५१२३७३२४

१० ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र संग सम्बन्धित निम्न बमोजिमका ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिका रहेका छन्

- वन ऐन, २०७६ र वन नियमावली, २०५१
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९
- संकटापन्न बन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तरष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३
- संकटापन्न बन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तरष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४

- भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९ तथा नियमावली, २०४१
- नेपाल वन सेवा (गठन, समूह, तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरू, २०५१
- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५७
- संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- वन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
- हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४
- बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
- कञ्चनजङ्गा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०६४
- शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०७६
- काठ दाउरा संकलन तथा विक्रि वितरण निर्देशिका, २०७३
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका, २०७३
- राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त योजनाको लागि राष्ट्रिय वन क्षेत्र प्रयोग गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
- सामुदायिक वनको काठ दाउरा संकलन तथा विक्रि वितरण निर्देशिका, २०७१
- वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९
- सुनाखरी संकलन तथा खेती विकास (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६९
- सामुदायिक वनको निर्देशिका, २०५२
- खोटो संकलन (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६४
- जिल्ला वन पैदावर आपूर्ति समितिको (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६३
- निजी वन निर्देशिका, २०६८
- वातावरणीय सम्बन्धी विभिन्न मितिमा प्रकासित ४९ वटा मापदण्डहरू

११ मन्त्रालयको बजेट सम्बन्धी विवरण

आ.व. २०७६/०७७ को यस मन्त्रालयमा विनियोजन भएको कुल बजेट रकम रु १५ अर्ब ४८ करोड ८७ लाख ५० हजार रहेको छ । यस मध्ये १३ अर्ब ८३ करोड ९३ लाख संघीय कार्यालयहरू तर्फ विनियोजन भएको छ भने १ अर्ब २६ करोड ३३ लाख ५० हजार प्रदेश तथा ३८ करोड ५२ लाख स्थानीय तहमा सर्शत रुपमा हस्तान्तरण भएको छ ।

१२ मन्त्रालयले प्राप्त गरेको बैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान सम्बन्धी विवरण

यस मन्त्रालय संग सम्बन्धित यस अवधिमा वैदेशिक अनुदान वा ऋण सम्बन्धी संझौता नभएको तर वार्षिक बजेट रु. १३ अर्ब ८३ करोड ९३ लाख मध्ये रु. १० अर्ब २० करोड ५८ लाख नेपाल सरकार तर्फ तथा रु. २ अर्ब ६३ करोड ३५ लाख वैदेशिक अनुदान र रु. १ अर्ब वैदेशिक ऋण रहेको छ ।

१३ मन्त्रालयको सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सोको विवरण

यस मन्त्रालयका सूचनाहरू अद्यावधिक रुपमा मन्त्रालयको website www.mofe.gov.np मा पनि राख्ने गरिएको छ । साथै माताहतका निकायहरूले पनि आफ्ना सूचनाहरू आ-आफ्ना website मा अद्यावधिक गर्ने गरेका छन् ।

१४ मन्त्रालयको सूचना वर्गीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

सूचनाको वर्गीकरण हुन बाँकी रहेको छ ।

१५ खर्चको विवरण

यस मन्त्रालयलाई विनियोजित कुल बजेट रु. १३८३९३०० हजार मध्ये संघीय कार्यालयहरूलाई विनियोजन भएको कुल चालु रकम रु. ८२४०५०० हजार र पुँजीगत रकम रु. ५५९८८०० हजार मध्ये पुस मसान्तको अवधि सम्म जम्मा रु. ३३८८२५६ हजार खर्च भएको छ । जसमध्ये रु. २७६२८५५ हजार चालु खर्च भएको छ भने रु. ५२५४०१ हजार पूँजीगत खर्च भएको छ ।

समाप्त